

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Asia: VN/489/2021

Koulukuraattorit ry:n lausunto Hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta

## **Yleistä**

Hallituksen esityksessä esitetään muutettaviksi joiltakin osin perusopetuslakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ja lukiolakia. Esitetyt lakien täsmennykset ja muutokset ovat pääosin kannatettavia, mutta Koulukuraattorit ry esittää joitakin muutosehdotuksia.

## **Lapsen edun ensisijaisuus**

On tärkeää, että lapsen edun ensisijaisuudesta säädetään konkreettisesti sekä perusopetuksen että toisen asteen koulutuksen laeissa. Esitysluonnoksen mukaan lapsen edun ensisijaisuus ohjaisi perusopetuksen sekä ammatillisen ja lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden koulutuksen suunnittelua, järjestämistä ja päättämistä. Hallituksen esityksessä tulisi kuitenkin tarkemmin kertoa, mitä lapsen edun ensisijaisuus käytännössä tarkoittaa ja missä tilanteissa se tulisi ottaa huomioon.

## **Oppilaan ja opiskelijan velvollisuudet**

*Perusopetuslain 35 §:n 2 mom. oppilaan käyttäytymisvelvollisuutta ja sekä lukiolain 30 §:n että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 94 §:n 2 mom. opiskelijan käyttäytymisvelvollisuutta esitetään täsmennettäväksi siten, että oppilaalla ja opiskelijalla olisi velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja toimittava siten, että hän ei vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Oppilaan ja opiskelijan käyttäytymisvelvoitteen tarkentaminen on tärkeää ja myös se, että kiusaaminen ja häirintä kielletään perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen laeissa.*

## **Kurinpito**

*Perusopetuslakiin (36§), lukiolakiin (41§) ja ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi terminologiset muutokset siten, että rikosoikeudelliseen seuraamukseen viittaava termi kurinpitorangaistus muutettaisiin kurinpitotoimeksi. Terminologian muuttaminen on kannatettava, jolloin kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen olisivat muutoksen myötä jatkossa kurinpitotoimia.*

*Perusopetuslain 36§:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, että oppilaan osallistuminen opetukseen voitaisiin evätä jäljellä olevan työpäivän lisäksi enintään myös seuraavan työpäivän ajaksi. Koulukuraattorit ry esittää, että ko. lainkohta muutettaisiin vastaamaan toisen asteen koulutuksen vastaavia säännöksiä siten, että myös perusopetuksessa olisi mahdollisuus evätä oppilaan opetukseen osallistuminen jäljellä olevan työpäivän lisäksi enintään kolmeksi työpäiväksi. Käytännössä nyt säädettävät epäämisen kohteena olevan oppilaan mahdollisuus saada oppilashuollon palveluita epäämisen aikana sekä*

tukitoimet opetukseen palaamisen turvaamiseksi vaativat enemmän aikaa, jotta ne nykyresursseilla ehditään toimeenpanna.

*Perusopetuslain 36 a §:n 1 mom., lukiolain 42 §:n ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 93.4 §:n ehdotetaan lisättäväksi säännös, että **opetuksen / koulutuksen järjestäjällä olisi velvollisuus arvioida kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan / opiskelijan ikä ja kehitystaso.** Kannatettava ehdotus.*

### **Kurinpito ja oppilas-/opiskeluhoito**

*Perusopetuslain 36 §:n 3 mom. lukiolain 41 §:n 3 mom. ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 85 §:n 4 mom. esitetään lisättäväksi, että epäämisen aikana oppilaalle / opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa sekä muu tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opetukseen palaessa. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.*

Esityksen mukaan ko. pykälä sisältää monta asiaa ja on siten monitulkintainen. Hyvää pykälässä on se, että oppilaalle järjestettäisiin mahdollisuus keskustella oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa, mutta luonnoksesta ei ilmene, missä ajassa tämän tulisi tapahtua. Onko kyseessä oppilas- ja opiskelijahuoltolain (2013/1287) 15§:n mukaisesta kiireellisestä tapauksesta, jolloin mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Tämä näkemys olisi hyvä täsmentää. **Käytännössä nykyisillä oppilashuollon resursseilla tämä ei välttämättä toteudu, koska kaikissa kouluissa oppilashuollon työntekijät eivät välttämättä ole läsnä päivittäin** ja työntekijöiden työpäivä voi olla täynnä mm. yksilökohtaisen oppilashuollon tapaamisista. Kuraattorien ja psykologien resurssien riittävyys tulee taata, jotta heillä olisi mahdollisuus hoitaa tätä tehtävää.

**Tässä kohtaa voisi myös olla oppilaan edun mukaista kutsua koolle oppilas- ja opiskelijahuoltolain (2013/1287) 19§:n monialainen asiantuntijaryhmä**, jolloin ko. ryhmässä voitaisiin kirjata oppilaan tuen tarve sekä tehdä suunnitelma tukitoimenpiteistä opetukseen palaamiseksi. Tämä selkeyttäisi ko. lainkohtaa, koska esityksestä ei selviä kuka vastaa suunnitelman tekemisestä ja kuinka pian sen tulisi olla käytössä. Esityksessä on nyt vain arvioitu suunnitelman tekemiseen kuluva aika.

Lisäksi perusopetuslain 36§:n 2 momenttiin ehdotettava lisäys, että oppilaalla ja oppilaan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla olisi mahdollisuus osallistua erotetulle oppilaalle opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen, *on myös kannatettava.*

### **Kaksoisrangaistuksen kieltoa koskevan sääntelyn kumoaminen**

*Esityksessä ehdotetaan, että perusopetuslaista (36 c §), lukiolaista (44 §) ja ammatillisesta koulutuksesta annetusta laista (88 §) poistetaan kokonaisuudessaan pykälät, jotka koskevat kurinpitomenettelyn suhdetta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun.* Kannatettava ehdotus, koska koulujen/oppilaitosten kurinpitotoimien tavoite on osittain myös ohjauksellinen (kasvatusnäkökulma) ja toimenpiteiden tavoitteena on oppilaan/opiskelijan oman ja muiden oppilaiden/opiskelijoiden opiskelun työrauhan takaaminen.

## **Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön**

*Lukiolain 40§:ään lisättäisiin uusi 7 momentti ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80§:ään lisättäisiin uusi 6 momentti, jonka mukaan opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppilaitoksessa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.” Kannatettava muutos, koska kodin ja oppilaitoksen henkilöstön välinen yhteistyö on toisellakin asteella tärkeää. Hyvää on myös se, että vastuu ilmoittamisesta on opettajalla tai rehtorilla eikä vastuuta ilmoittamisesta siirretä esim. kuraattorille.*

## **Lukion ja ammatillisen koulutuksen rehtorin toimivallan rajaaminen**

*Esityksessä ehdotetaan lukiokoulutuksen (42 § 4. mom.) ja ammatillisen koulutuksen (93§ 1 mom.) rehtorin toimivaltaa rajattavaksi niin, ettei hän voisi enää päättää oppivelvollisen opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta enintään kolmen kuukauden ajaksi. Esityksen mukaan jatkossa määräaikaista erottamista koskevan päätöksen voisi oppivelvollisten osalta tehdä vain koulutuksen järjestäjän monijäseninen toimielin. Ehdotetun muutoksen jälkeen lastensuojelulain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettulla sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä olisi aina mahdollisuus olla edustettuna, mikäli se ei arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta.” Koulukuraattorit ry ei kannata ehdotettua muutosta, koska kunnan monijäsenisen toimielimen koollekutsuminen on hitaampaa kuin oppilaitoksen oman monialaisen asiantuntijaryhmän koolle kutsuminen. Kyseiseen asiantuntijaryhmään voidaan tarvittaessa kutsua mukaan sosiaalihuollon edustus.*

## **Valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen 18 §:n muuttamisesta**

Rehtorin toimivallan lisääminen on kannatettavaa.

Koulukuraattorit ry – Skolkuratorer rf  
Mira Kumpula  
puheenjohtaja

Koulukuraattorit ry – Skolkuratorer rf  
Satu Jokelainen  
varapuheenjohtaja